

S DOBOU VSTŘÍČ

ZDENĚK HORENSKÝ

Zdeněk Horenský

S DOBOU
VSTŘÍC...

Tuto knihu věnujeme v budoucnost našim
vnučkám Emmě a Anně.

JAK MOJMÍR PROSPAL PŘÍJEZD OKUPAČNÍCH VOJSK

20. srpen roku 1968. Patnáctiletý Mojmir byl sám doma. Tedy doslova sám doma nebyl, odpoledne měl na návštěvě své kamarády, po jejich odchodu s ním zůstala jedna dívka, která mu pomáhala uklízet po mládežnické párty a potom se spolu ještě dívali na televizi. Ta dívka se jmenovala Ivana, velmi se mu líbila, a dost možná byl do ní ve svém věku patnácti let i zamilovaný. Zkrátka přišlo mu velmi vhod, že s ním zůstala s nabídkou pomoci s úklidem, když ostatní již odešli. V osm hodin večer v televizi běžel film „Řeka čaruje“. Chtěli jej stihnout od začátku, proto pospíchali, aby všechno zvládli. Stihli uklidit i pořádně vyvětrat, neboť za celé odpoledne bylo v bytě silně nakouřeno. No bylo jim patnáct, první cigarety, ochutnání alkoholu, a též i první lásky.

Jak to bylo s tím, že byl sám doma. Jeho rodiče odjeli na návštěvu k rodině do Rakouska a starší bratr měl noční směnu na železnici. Takže byl vlastně sám doma. Zhruba v polovině srpna měli návštěvu příbuzných z USA. Nebylo se co divit, psal se rok 1968, také oni mohli kupodivu už pár let jezdit na návštěvy příbuzných i do kapitalistické ciziny. Tetička z USA s dětmi pokračovala poté z Československa v cestě na další návštěvy, nejprve do sousedního Rakouska. Mojmirovi rodiče měli shodou okolností v té době také vyřízenou cestu do Rakouska, využili té příležitosti, a svezli se tam s ní autem. Tak 18. srpna všichni společně odcestovali. On toho roku ukončil

devítiletou školní docházku a měl před sebou poslední zbytek prázdnin před nástupem na střední školu. Samozřejmě si hodlal prázdniny ještě náležitě užít.

Úklid byl dokončen, do začátku filmu zbývalo pár minut, nachystali si k posezení nějaké pochutiny i nápoje, načež se pohodlně usadili. Film začal. Líbil se jim, nebyl přerušován reklamou, snad jen tím, že se chvílemi více soustředili na přítomnost toho druhého po svém boku. Film shlédli do konce, pak ještě jen tak spolu chvíli poseděli. Byli oba ještě hodně mladí a zřejmě si také byli vědomi toho, že jim nic neuteče a že určitě není ještě všem poklidným a pohodovým dnům a večerům konec. Aniž v tu chvíli tušili, že málem bylo všechno jinak. Kolem půlnoci Mojmír Ivanu doprovodil domů a zůstal tentokrát již opravdu sám doma. Erotiku v té době po půlnoci v televizi ještě nedávali, dostupný byl pouze striptýz v nočních barech a kavárnách, ty však v jejich malém městě nebyly, tak se rozhodl pro variantu odchodu do postele. Bylo již hodně pozdě a řekl si, že jej čeká další bezstarostný prázdninový den. Neměl ani zdání, že s tou bezstarostností přestřelil.

Druhý den ráno jej něco vyrušovalo ze spaní. Okno před ulehnutím zavřel, aby ho ráno nebudil křik dovádějících malých dětí a celkově nějaké to obvyklé ranní rušno. V té době ještě dokázal pospat velmi dlouho. Přesto ho ve spánku něco rušilo. Otevřel nejprve jedno oko, dostal do něj zásah paprskem slunce, pomalu otevřel druhé oko, situace se opakovala, slyšel vysílání místního rozhlasu. Hudba nehrála, pořád se tam jen něco povídalo, vypadalo to, jakoby pustili nějakou rozhlasovou hru. Do toho zaslechl silné zvonění zvonku. Uvědomil si, že jejich domovního zvonku. Nakoukl na hodiny. Bylo půl deváté. Protřel si

tedy obě oči zasažené slunečním svitem a začal se štrachat z postele. Zvonění neustávalo, ba naopak nabývalo na intenzitě. „Už jdu, už jdu,“ křikl směrem ke dveřím, i když to nemohlo být samozřejmě slyšet. Téměř popaměti se mu podařilo dostat se ke dveřím, otočit klíčem a dveře otevřít. Co nespatriil! Za dveřmi stála sousedka Černá s rukama nad hlavou a hlasitě lamentovala: „Panebože Mojku co jen budeš dělat, jsi sám doma, vaši jsou v Rakousku...“ „No to já přece vím, že naši jsou v Rakousku, a co bych měl jako dělat, vždyť už tam jsou několik dní.“ „Ale Rusi jsou tady, tanky jsou tady, Brežněv je poslal, ty neposloucháš zprávy? Panebože co jen budeš dělat, vaši jsou v Rakousku.“ To opakovala již podruhé. „Pusť si rádio a také televizi dokud ještě vysílá, v noci sem vtrhli Rusi,“ a bez dalšího vysvětlení odešla. Byl z toho jelen. I ve svých patnácti letech samozřejmě věděl, jaká byla politická situace. Pražským jarem žila celá země. Takže až před devátou hodinou 21. srpna 1968 si pustil televizi i rádio zároveň a doslechl se, že Československá socialistická republika je od nočních hodin okupována spojeneckými vojsky Varšavské smlouvy v čele se SSSR a občané že mají zachovat klid a nenechat se vyprovokovat. Spojenecká vojska a jimi prováděná okupace Československé socialistické republiky, to mu jaksi nezapadalo do sebe, ale vývojem politické situace naprosto chápal tu absurdnost a realitu. Je dost pravděpodobné, že byl jedním z posledních občanů ČSSR, ne-li úplně posledním, který se o okupaci dověděl. Nažhavlil magnetofon Sonet B3, a jal se veškeré dostupné zpravodajství natáčet. Během dopoledne ho přišli navštívit jeho kamarádi, intenzivně to společně všechno prožívali. Během několika minut Mojmír, nadaný textař a básník, složil text protest songu

inspirován Petrem Ulrychem, který to stihnul ještě v noci, a již ráno v rádiu jeho píseň vysílali. Byl 21. srpen roku 1968.

MOJMÍRŮV PŘÍBĚH Z MLÁDÍ

Město Vídeň si Mojmir velmi oblíbil, nikdy nezapomněl na dny a týdny tam prožité. Poprvé tam zavítal s rodiči ve svých dvanácti, poté o každých dalších prázdninách až do svých šestnácti. Potom nastala pauza dlouhých jedenácti let, kdy tam nemohl. V Československu nastaly velké politické změny, které mimo jiné prakticky znemožnily cestování na Západ. Studoval, měl před nástupem vojenské základní služby, též po jejím absolvování nemohl vycestovat a teprve po těch zmiňovaných jedenácti letech již jako ženatý muž se štěstím obdržel, kupodivu i bez protekce, devizový příslib. To město se stalo pro něj městem měst, to město v srdci Evropy, město na Dunaji, zkrátka jeho Vídeň. Nikdy přesně nevěděl, proč si Vídeň tak zamiloval, a to již od chlapeckých let. Když tam byl poprvé, tak tenkrát se ten pocit objevil a pak stále přetrvával. Pobýval vždy u příbuzných na nábřeží dunajského kanálu na Franz-Josefs-Kai v prvním Bezirku. Bylo to výhodné místo nacházející se téměř v centru města. Mojmir rád chodíval po Rotten Turm Strasse a Körtnnerstrasse k budově vídeňské opery, kromě rušných ulic si oblíbil i ty nejmenší uličky v centru města. Často se vydával na opačnou stranu přes most Schwedenbrücke po ulici Praterstrasse až do Prateru, kde se mu v těch skoro ještě dětských letech líbilo nejvíce. Asi v polovině této cesty, na náměstíčku Nestroy Platz, bylo tenkrát kino, ve kterém shlédl ještě před patnáctým rokem věku první mládeži nepřístupný film, *Nackt im Wilden Westen* se jmenoval, *Nahota na divokém Západě*, a on se na něj díval

s vykulenýma očima, neboť se tam na koních proháněly krásky s odhaleným poprsím. Takový, nebo jemu podobný, film v Československu viděl i málokterý dospělý a Mojmir měl zážitek jak hrom a námět pro vyprávění kamarádům po návratu z prázdnin.

Ve Vídni mu také bylo dopřáno se dvakrát zamilovat. Nejprve ve čtrnácti, do své o dva roky starší sestřenice, která bydlela u jejich tety Anny ve dvanáctém Bezirku. Trávil s ní hodně času na chatě ve Wienerwaldu, a při společně prožitých chvílích si také důkladně procvičil němčinu. Ve svých šestnácti letech, už coby student, se tam zamiloval do zralé ženy. O prázdninách, z kterých si část užíval opět ve Vídni, bydlela Agnieszka se svojí matkou u tety Máni, která pronajímala pokoje českým a polským turistům. Prožíval tam svou velkou lásku a nebýt množících se připomínek příbuzných jich obou a reálného pohledu na jejich vztah, bůhví jak by to dopadlo. Jak to také mohlo dopadnout jinak?! Jí mnoho nechybělo do třiceti let, jemu bylo šestnáct. Prožili spolu však mnoho šťastných dní, společně trávili prakticky veškerý čas při dopoledních i odpoledních procházkách. Poznali snad všechny parky a překrásná vídeňská zákoutí. Teta Máňa mu občas nepozorovaně podstrčila nějaké to kapesné, aby měli něco na přilepšenou. Večery pak většinou trávili v Prateru, kde si oblíbili útulnou hospůdku Zum Silbernen Bären, držíce se za ruce poseděli u dvou čtvrtek bílého vína a domů se vraceli až pozdě v noci a někdy ještě protáhli společné chvíle na lavičce u Dunaje. Ráno oba vždy dostali rádně vyhubováno, ale brzy i příbuzní měli snad pro jejich vztah pochopení. Agnieszka musela odjet domů dříve než Mojmir, i když předtím na mámě vyprosila pár dní pobytu navíc. Mojmir truchlil a